Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

VERTROUWELIJK

BRIEF ONDERTEKENEN

Directie

Aan Minister van SZW

Datum
26 januari 2024

Onze referentie
2024-

nota

Onderzoek ervaren discriminatie bij Nederlanders met een Aziatische herkomst

Opgesteld door

Tweede contactpersoon

Uiterlijk bij
15 februari 2024

Bijlage(n)
1

Aanleiding

In april 2021 is door middel van motie 30950-236 van voormalig lid Azarkan (DENK) en lid Kathmann (GL/PvdA) verzocht om een grootschalig onderzoek naar discriminatie van Nederlanders met een Aziatische achtergrond: dit onderzoek is in uw opdracht uitgevoerd door de Universiteit van Amsterdam in samenwerking met Fontys Pedagogiek en afgerond op 19 januari 2024. Doel van deze nota is om u te informeren over de inhoud van het eindrapport, en om uw instemming te krijgen om dit rapport met een begeleidende brief aan de Tweede Kamer toe te sturen op 18 maart 2024, in de week tegen Discriminatie en Racisme.

Geadviseerd besluit

(1) Kennis nemen van de in de nota opgenomen samenvatting van de resultaten van het eindrapport (zie onder toelichting);
(2) Instemmen met verzending van dit eindrapport aan de Tweede Kamer met een begeleidende brief. Graag bij uw akkoord de brief aan de voorzitter van de Tweede Kamerbrief ondertekenen;
(3) Instemmen met de in de nota voorgestelde communicatiestrategie.

Kernpunten

- In motie 30950-236 van voormalig lid Azarkan (DENK) en lid Kathmann (GL/PvdA) is verzocht om een grootschalig onderzoek naar discriminatie van Nederlanders met een Aziatische achtergrond. SZW heeft opvolging gegeven aan deze motie door opdracht te geven aan de UvA om een grootschalig onderzoek te doen naar de omvang, oorzaken en reikwijdte van ervaren discriminatie van Nederlanders met een Aziatische herkomst (zie bijlage 1: eindrapport onderzoek ervaren discriminatie Aziatische Nederlanders).
- In het Nationaal Programma tegen discriminatie en racisme 2023 is over anti-Aziatische discriminatie dit grootschalige onderzoek als versterking opgenomen en te bezien hoe de uitkomsten van dit onderzoek kunnen leiden tot specifieke beleidsinzet. In uw aanbiedingsbrief gaat u op dit deel van deze versterking in. Ook is opgenomen in het Nationaal Programma om de mogelijkheden te verkennen om bij het eerstvolgende periodieke onderzoek naar ervaren discriminatie in Nederland, ook specifiek de groep Nederlanders met een Aziatische herkomst op te nemen. Hierover kan nu nog geen toezegging aan de Tweede Kamer worden gedaan. Daarom gaat u in de aanbiedingsbrief hier niet op in.
- Het door de UvA gedane onderzoek geeft invulling aan deze motie en uitvoering aan de versterking zoals opgenomen in het Nationaal Programma.

- Het onderzoek heeft een jaar vertraging opgelopen; voor het doen van een grootschalige survey op basis een steekproeftrekking uit de Basisregistratie Personen (BRP) was toestemming nodig van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) en medewerking van het Centraal Bureau Statistiek (CBS). U noemt dit punt ook in uw aanbiedingsbrief.
- Indien u het onderzoek en de begeleidende aanbiedingsbrief op 18 maart aan de Tweede Kamer verstuurd, zal deze brief en het onderzoek vermoedelijk door de vaste commissie SZW aan de convocatie van het commissiedebat Inburgering en Integratie worden toegevoegd. Het commissiedebat is gepland op woensdag 27 maart aanstaande.

Toelichting

Beknopte samenvatting resultaten onderzoek
(zie verder bijlage 2: verdere uiteenzetting en toelichting resultaten onderzoek)

Het onderzoek heeft zich gericht op mensen in Nederland met een herkomst uit (Zuid-)Oost-Azië: (1) mensen van Chinese herkomst (81.735 in Nederland), (2) mensen van Indonesische herkomst (352.266 in Nederland) en (3) mensen met een overige herkomst uit (Zuid-)Oost-Azië. Het onderzoek bestond uit een grootschalige survey, interviews en een gesprek met een focus groep.

Eén op de drie mensen (36%) met een achtergrond uit (Zuid-)
Oost-Azië heeft in het jaar voorafgaande aan dit onderzoek discriminatie ervaren. Als ook mensen worden meegenomen die twijfelen of een situatie discriminatie betrof, dan is het percentage nog hoger, namelijk 43%. Mensen met een Chinese achtergrond maken het vaakst discriminatie mee, namelijk één op de twee (52%; inclusief twijfel: 61%).

Uit dit onderzoek blijkt dat mensen de meeste discriminatie ervaren in de openbare ruimte (op straat, in het verkeer, of in het openbaar vervoer), in het onderwijs en op het werk of bij het zoeken van werk. Mensen met een Chinese achtergrond of overig (Zuid-)Oost-Aziatische achtergrond ervaren dit sterker dan mensen met een Indonesische achtergrond.

Van de mensen die aangeven discriminatie te hebben meegemaakt in de 12 maanden voorafgaande aan deze studie (inclusief gevallen van twijfel of het om discriminatie ging), geeft één op de twee mensen aan dat het ging om negatieve bejegening zoals onvriendelijke behandeling (51%), kwetsende ‘grappen’ (42%) en het worden nageroepen of gepest (42%). De 'grapjes' maken (Zuid-)Oost-Aziaten, hun culturen en praktijken belachelijk.

Aanbevelingen onderzoek
In het onderzoeksrapport wordt aanbevolen dat bij het opzetten en uitvoeren van algemeen antidiscriminatie beleid rekening gehouden moet worden met de discriminatie ervaringen van mensen van (Zuid-)Oost-Aziatische herkomst in Nederland. De onderzoekers stellen voor dat het zinvol is om in de samenleving een 'gesprek' of 'reflectie' op gang te brengen over hoe subtiele en minder subtiele grappen, opmerkingen en dergelijke door ontvangers kunnen worden waargenomen en ervaren.

Follow up onderzoeksresultaten en aanbevelingen
Voor 2024 is een budget van 50.000 euro beschikbaar op de SZW-begroting van artikel 13 (begroting directie Samenleving en Integratie) om met de uitkomsten van dit onderzoek aan de slag te gaan.

In het Nationaal Programma tegen discriminatie en racisme 2023 heeft SZW versterkingen laten opnemen om discriminatie en racisme te voorkomen. SZW laat bijvoorbeeld een pilot omstandersinterventies doen in de eigen leefomgeving. SZW wil door deze pilot burgers van een aantal gemeenten handelingsperspectief bieden om in te grijpen bij racisme en discriminatie in de eigen leefomgeving, zoals de buurt of de sportvereniging.

Ook vindt er een verdiepend onderzoek plaats naar discriminatie en racisme in de publieke ruimte. Dat onderzoek richt zich op aard en omvang, subdomeinen en specifieke contexten en ook op welke partijen een bijdrage kunnen leveren aan de aanpak van discriminatie in de publieke ruimte.

Met de beschikbare middelen wil SZW in 2024 aanvullend hierop invulling geven aan de aanbevelingen uit het onderzoek naar ervaren discriminatie van (Zuid-) Oost-Aziatische Nederlanders door Kennisplatform Inclusief Samenleven (KIS) in gesprek te laten gaan met Nederlanders met een (Zuid-) Oost-Aziatische herkomst en te reflecteren op de uitkomsten van dit onderzoek. Ook is KIS bereid om in opdracht van SZW een drietal bijeenkomsten te organiseren, in samenwerking met gemeenten en met Nederlanders met een (Zuid-) Oost-Aziatische herkomst. Doel van deze bijeenkomsten is om de dialoog aan te gaan met de samenleving over de ervaren discriminatie van Nederlanders met een (Zuid-) Oost Aziatische herkomst om bewustwording te vergroten. De kennis van KIS over wat werkt om discriminatie te voorkomen wordt in deze dialoog meegenomen.

SZW en KIS denken aan bijeenkomsten in samenwerking met en in de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Eindhoven. In deze gemeenten wonen relatief veel mensen met een (Zuid-)Oost-Aziatische herkomst. Ook de eigen rol van deze gemeenten voor de lokale aanpak van discriminatie en racisme zal worden bezien.

SZW wil daarna bezien, in samenwerking met de NCDR, hoe de aanbevelingen uit dit onderzoek en de opbrengsten van de voorgenomen gesprekken en bijeenkomsten, kunnen leiden tot een nieuwe versterking in een volgend Nationaal Programma tegen discriminatie en racisme.

Context

Communicatieadvies (in afstemming met directie Communicatie)

- Naast een persbericht van de UvA over het onderzoek is het voorstel om een eigen persbericht te maken met daarin uw reactie op het rapport. Het persbericht wordt gelijktijdig gepubliceerd met het verzenden van het onderzoek naar de Tweede Kamer (18 maart 2024).
- De UvA is voornemens om op 19 maart aanstaande een kennisbijeenkomst te organiseren, in samenwerking met Fontys Pedagogiek, SZW en de NCDR, om de uitkomsten van dit onderzoek te presenteren en aansluitend een panelgesprek te laten plaatsvinden. Bij deze bijeenkomst is geen pers aanwezig. Betrokkenen bij het onderzoek, vooral mensen uit de (Zuid-)Oost-Aziatische gemeenschappen, zullen worden uitgenodigd.
- Begin maart zal de uitnodiging voor deze kennisbijeenkomst worden verzonden. In de uitnodiging zal worden aangekondigd dat de uitkomsten van het onderzoek worden besproken. Daarom is verzending van het eindrapport op 18 maart aanstaande mede van belang.
- Deze communicatiemomenten vinden plaats in de Week tegen Discriminatie en Racisme.

Krachtenveld

- *Pan Asian Collective (PAC)* maakt en deelt verhalen vanuit Aziatisch-Nederlandse perspectieven. Als collectief van programmamakers, creatives en storytellers is PAC een aanjager voor meer representatie en empowerment

van Aziaten in Nederland. is oprichter van PAC. spreekt zich actief uit tegen Aziatisch racisme en zet zich in tegen discriminatie en racisme en voor inclusie voor Aziatische mensen in Nederland. heeft in 2021 leiding gegeven aan demonstraties onder andere op het Museumplein, waar honderden betogers samen kwamen om te demonstreren tegen Aziatisch racisme en discriminatie onder de noemer 'Stop Asian Hate'. zal in de landelijke media gaan reageren op de uitkomsten van dit onderzoek. zal de uitkomsten van dit onderzoek benutten om erkenning te krijgen voor de discriminatie en racisme van Nederlanders met een Aziatische herkomst.

- *Stichting Asian Raisins* is een Nederlands belangenorganisatie: een antiracisme organisatie en mediaplatform die via aansprekende en proactieve campagnes sociale problemen zichtbaar en bespreekbaar maakt. Vanuit deze stichting zal vermoedelijk ook gereageerd worden op de uitkomsten van het onderzoek.
- De *Helan Digest Stichting* is een maatschappelijke organisatie die maatschappelijke politieke discussies tussen Chineessprekenden in Nederland katalyseert. SZW/ESS werkt met deze stichting samen om het gesprek aan te gaan over onder andere ongewenste buitenlandse inmenging. Het belang van deze stichting ligt niet primair bij het voorkomen van discriminatie.
- en hebben vorig jaar, samen met PAC en Asian Raisins, een townhall sessie anti-Aziatisch racisme georganiseerd. Deze townhall sessies worden gebruikt door de NCDR om signalen uit de samenleving op te halen. SZW was bij deze townhallsessie aanwezig.
- *Stichting Meer dan Babi Pangang* is in 2018 opgericht. Deze stichting biedt een platform om de culturele diversiteit vanuit de Aziatische Chinees-Indische gemeenschap voor een breed publiek toegankelijk te maken.
- Daarnaast heeft bureau NCDR ook contact met Molukse en Indo Europese organisaties/ sleutelfiguren zoals (Over MOZA — MOZA), het Moluks Historisch Museum, en Museum Sophiahof.
- De *Nationaal Coördinator tegen discriminatie en racisme (NCDR), Rabin Baldewsingh*, zal het onderzoek en de uitkomsten van het onderzoek actief gaan verspreiden op sociale media en mogelijk een eigen appreciatie toevoegen. Vermoedelijk zal de NCDR benadrukken dat het belangrijk is voor de (Zuid-)Oost Aziatische gemeenschap dat de ervaren discriminatie in een grootschalig onderzoek is onderzocht en dat het belangrijk is dat deze ervaringen met discriminatie door het onderzoek zichtbaar worden.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Eindrapport EDAN	Verzenden aan TK	
2	Verdere uiteenzetting en toelichting resultaten	Kennisneming	Ter informatie
3	Aanbiedingsbrief bij eindrapport EDAN	Verzending aan TK	

Notes

1-2 Gaan we nog andere activiteiten in die week doen?

1-3 Gaan we nog andere activiteiten in die week doen?

1-5 Waarom geen toezegging nu? Gezien uitkomsten van onderzoek lijkt me dit wel moeite waard

1-6 Waarom geen toezegging nu? Gezien uitkomsten van onderzoek lijkt me dit wel moeite waard